HRportal

Munka és család - így látják a magyar apák

Szerző: Szilágyi Katalin

A modern magyar férfi keresi újbóli önmagát, hiszen egyszerre kell a munkahelyi és az otthoni elvárásoknak is megfelelnie. Ennek a kettős szerepnek nem olyan könnyű eleget tenni, de nem is lehetetlen. Három apuka példája bizonyítja ezt, akikkel a gyermekvállalás és munka összeegyeztethetőségének nehézségeiről, a férfi és női szerepekről, a család jelentőségéről beszélgettünk.

Mikor legyen a közös bográcsozás? - kérdezi a főnök a beosztottakat, mire az egyik házas, kisgyerekes férfi kollega rávágja a szombatot. A többség rázza a fejét az ötlet hallatán, így a péntek délutánban kiegyezik a csapat. A történetet hallva elgondolkodtató, hogy egy gyerekes apuka vajon miért menne inkább a kollegákkal sörözni szombaton ahelyett, hogy például a feleségével és a gyerekekkel felkerekedjen és kirándulni induljon? - Ez egyfajta menekülési útvonal, ha távol akar kerülni az otthoni nehézségektől, amennyiben éppen konfliktushelyzet, vagy rossz hangulat van otthon - ad magyarázatot Czégényi Margit családterapeuta. - Előfordulhat az is, hogy az erős szeretet, összetartozás ellenére a férj fullasztónak érzi az otthoni jelenlétet, amiből kilépne egy időre, hogy egyedül lehessen. A férfiaknak szükségük van arra az átmenetre, ami a munkavégzés és a családdal töltött idő között van, át kell ugyanis hangolódniuk egyik szerepből a másikba. Manapság ráadásul éles küzdelem folyik az állásokért, magas elvárásoknak kell megfelelni a munkahelyeken is. Ha egy kicsit tovább bent maradnak az irodában, vagy beülnek a kollegákkal sörözni, az azt jelentheti, hogy olyan terepen szeretnének lenni, ahol nem kell teljesíteni - teszi hozzá a szakember.

Míg évtizedekkel ezelőtt a férfi legfőbb feladata az volt, hogy a család anyagi megélhetését biztosítsa, ma már a nők is aktívan kiveszik a részüket a pénzkeresésből, és éppen emiatt alakultak át a nemi szerepek. A magyar férfiak ebből a szempontból kettős nyomás alatt vannak, miközben még mindig ragaszkodunk ahhoz az eszméhez, hogy legyen családfenntartó, egyre többen várják el azt is, hogy a férj a plusz jövedelemszerzésre fordított időt inkább a családja körében töltse el. Ez azonban az esetek nagy részében kevésbé valósul meg, általában a nőkre marad, hogy a házimunkát elvégezzék, a gyerekeket ellássák és a férjeket kiszolgálják.

- A legalapvetőbb probléma, hogy keverednek a szerepek. A klasszikus családmodell, amelyben a nő a fészekőrző, a férfi pedig az anyagi biztonságot teremti meg, addig működik jól, amíg az anyuka gyesen van. Ahogy azonban visszamegy dolgozni, megváltoznak az apával szembeni elvárásai. A probléma az, hogy a férfiak nem tudnak olyan hirtelen váltani. Ma egyre inkább elszeparálódnak a családok, hiányoznak a nagyszülők, nagynénik, akik régen segíteni tudtak a gyermeknevelésben, így a nő és a férfi egymástól várja a segítséget. Az új elvárások azonban meghaladhatják a férfinál azt az energiaszintet, ami még örömöt jelent, és ez szerepkonfliktushoz vezethet - fejti ki Czégényi Margit.

Bár a szakember szerint mindent nem lehet a genetikára fogni, azt látni kell, hogy a férfiaknál erősebb a versenyszellem, a küzdeni akarás, ezért tudnak jól haladni a ranglétrán, a munkahelyükön érzik magukat igazán elemükben, míg otthon esetlenek, hiszen nem jön belülről a késztetés, hogy a család körüli teendőket elvégezzék. - A férfiak többsége nem érzi természetesnek, hogy pelenkázzon, vagy seprűt vegyen a kezébe, ezért sokat számítanak a gyerekkorból hozott szokások, illetve az, hogy mennyire empatikus egy férj a nővel szemben - fűzi hozzá a családterapeuta.

"Lakáshitel mellett, egy fizetésből elég nehéz két gyereket nevelni"

Vannak azért olyan apukák, akik több-kevesebb sikerrel, de tudnak és akarnak is lavírozni a munkahelyi és családban betöltött szerepek, feladatok között. A 32 éves Mátyásék életét például most két pici babájuk, a 1,5 éves Beni és a két hete született Lili irányítja. A termékmenedzserként dolgozó fiatalember szerint a család kiegyensúlyozottabbá teszi az embert. Mint mondta, a gyerekek születése teljesen átformálta az életét és másképpen látja a világot, mint korábban, de megérti a mai fiatalokat, akik egyre később vagy egyáltalán nem vállalnak családot. [b3]**Házasságban egyedül.** A munkavállaló nők 24, a háztartásbeli nők 28 százalékával fordul elő, hogy, bár házasságban él, egyedülálló szülőnek érzi magát. Jelentős részük neheztel párjára az otthoni feladatok kiegyensúlyozatlansága miatt. A megkérdezetteknek viszont csak mintegy harmada állította, hogy párjuk egyértelműen többet segíthetne otthon ----- derül ki a ForbesWoman.com, valamint a TheBump.com kutatásából. A megkérdezettek mintegy harmada egyedül viseli a háztartás terheinek legnagyobb részét: a gyereknevelés nagyobb részét a nők 31, az egyéb háztartási teendőket, mint a mosás, bevásárlás, takarítás az anyák 29 százaléka szinte teljesen egyedül végzi.[b9]

- Egy család felvállalásával le kell adni a szingli élet előnyeit, a felelősség is nagymértékben megnő. Az ismerőseim körében azonban látom, hogy akkor ébrednek rá arra, hogy lépni kellene valamit, amikor már késő. Sokszor a nők a 40-hez közelebb veszik észre, hogy tenni kellene a családért, de ennyi idősen már nem olyan könnyű, pláne, ha sikeresebbek a munkahelyi karrierben, ami olyan felelősséggel jár, hogy a magánéletükre nem sok idő jut - kezdi Mátyás. Szerinte a nőknek mindenképpen hátrányt jelent a munkahelyen a család, gyerekes anyaként nem lehet olyan

könnyen karriert építeni.

Ő viszont azon szerencsések közé tartozik, akiknek a munkahelye elég rugalmas: reggel fél tíztől hatig, nyáron ötig dolgozik, és napközben kiugorhat ügyet intézni. Maga szervezheti a napi beosztását, így elkerülheti az olyan helyzeteket, hogy fel kelljen állnia egy megbeszélésről. Persze az időbeosztás az anyagiak mellett nekik is gondot okoz. - Jelenleg inkább az anyagi problémák a jelentősebbek, mert lakáshitel mellett, gyakorlatilag egy fizetésből elég nehéz két gyereket nevelni, később viszont, ha a tartalékaink elfogynak és a feleségemnek újra dolgoznia kell, akkor az időbeosztással gyűlik meg a bajunk, hogy miként tudjuk a gyerekeket bölcsődébe, óvodába hozni-vinni, amikor mindketten távol dolgozunk az otthonunktól és délután 6-7 körül végzünk a munkahelyünkön. Számunkra mindenképpen segítség lenne a távmunka vagy a részmunkaidős foglalkoztatás - folytatja a fiatal apuka, aki szerint a gyereknek egyformán szüksége van mindkét szülő figyelmére, és mivel a kezdetekben az anyára hárul a legtöbb feladat, amíg az apa dolgozik, a nap hátralévő részében még aktívabban kell részt venni a gyerek napjában.

A háztartási munka pedig ugyanúgy hozzá tartozik az otthoni munkamegosztáshoz. - Nem mondanám, hogy szeretem a házimunkát, de nem esik nehezemre mosni, mosogatni, port törölni, porszívózni és utána még elsétálni a játszótérre a fiammal. Mivel nálunk két gyerek is van, én többet foglalkozom a nagyobbik fiúnkkal, míg a feleségem a kislányunkkal. Ha én is otthon vagyok, akkor reggeli után játszunk egy-két órát a nappaliban, utána tízórai anyuval, majd elsétálunk vásárolni, egytől háromig délutáni szieszta, majd játék után irány a játszótér, majd séta, haza, vacsora, fürdés, alvás. Ezalatt a feleségem a kislányunkkal foglalkozik, a délutáni alvások általában egybeesnek, ilyenkor tudunk ebédelni és pihenni egy kicsit. A munkamegosztás a két gyerek között is összefonódik, például az esti fürdetés, a pelenkázások, és néha egy-egy sétára is együtt megyünk - írja le egy hétvégi napjukat Mátyás.

Úgy látja, a hagyományos családmodell ma nem működő képes, mindkét szülő aktív részvétele nélkül nem igazán tud működni egy normális családi egység. - A mai rohanó világban, amikor a munkakörnyezet is stresszes mindkét dolgozó szülő számára, ahol lehetséges, a férfinak mindenben segítenie kell. Minden tekintetben egyenlően kell a teendőket megosztani, hogy ne legyenek feszültségek a családon belül - vélekedik.

"Hajlamosak a férfiak az új kihívások elől elmenekülni"

Hasonlóan látja a helyzetet a 40 éves Zoltán is. - Azok, akik boldog, harmonikus családi életet tudtak kialakítani maguk körül, azok a társukkal megoldották a feladatok elvégzésének módját is. Ahol nem működik a család, ott az a legkisebb gond, hogy ki fog takarítani vagy főzni - mondja. Szerinte részben a kétkeresős családmodell is felelőssé tehető azért, hogy a férfiak ma nehezebben találják meg a helyüket és feladataikat a családban. - A férfi most olyan új kihívásokkal találja szemben magát, amelyet nem érez sajátjának, de meg kellene tanulnia megoldani azokat. Ehelyett azonban büszkeségében sértetten kételkedni kezd magában, valamint a családban betöltött szerepében. Sajnos mi férfiak hajlamosak vagyunk az új kihívások elől elmenekülni, és inkább egymás között a kocsmában kibeszélni, mit miért nem lehet. Az idők során a nők talán jobban megtanultak alkalmazkodni a változó környezet kihívásaihoz - gondolkodik el az informatikus szakember. [b3]**Mit akar a férfi?** Az amerikai férfiak 53 százaléka lenne szívesen főállású apa, ha ennek nem lennének anyagi akadályai a Boston College Center for Work & Family felmérése szerint. Az amerikai apák nem igazán találják az egyensúlyt munkahelyi és családi feladataik között. Az apák napja alkalmából nyilvánosságra hozott kutatás szerint a többség állítja, szeretne azonos részt vállalni párjával a gyermeknevelésben, de beismerik, ezt nem tudják megvalósítani.[b9]

Zoltán a házassága előtt több évig élt egyedül, önálló háztartást vezetett, ezért nem okoz gondot számára a házimunka. - Automatikusan alakult ki, hogy általában én főztem, porszívóztam, takarítottam az ablakokat, tartottam tisztán az udvart és a kertet. Érdekes, hogy bár sosem szerettem vasalni, a saját dolgaimat továbbra is én vasaltam. Az igazsághoz azért hozzá tartozik, hogy amint a jövedelmi viszonyaink lehetővé tették, fogadtunk egy takarítónőt, mert sajnáltuk, hogy a hétvégéből egy fél napot a takarítással pazarolunk el. Amikor megszületett a kisfiam, a vele kapcsolatos feladatokat automatikusan megosztottuk, de mindketten el tudjuk végezni a másik feladatait is - meséli.

Zoltánéknál a pelenkázást éppen az végzi el, aki észreveszi, hogy szükség van rá, de a három hónapos babát fürdetni és altatni is szokta, reggelente pedig játszik vele, hogy felesége tudjon még aludni. Mint mondja, most annyival könnyebb minden, hogy a baba születése óta mindketten otthon vannak, ezért az új feladatokat mindig az végezi el, aki éppen kevésbé elfoglalt vagy fáradt. - Vannak pillanatok, amikor az anya egyedül kevés a baba ellátásához. Ez főleg a szülés utáni első egy hónapra igaz. Jónak tartanám, ha az apuka a szülést követően nemcsak 5 napig lehetne otthon fizetetten a családjával, hanem hosszabban - legalább két hétig, de akár egy hónapig is - így lehetősége lenne valóban megtapasztalni, hogy mit jelent egy újszülött érkezése a család napi életében - folytatja Zoltán.

Bár az újdonsült apuka jelenleg munkát keres, azt mondja, ma már kevésbé fontos az, hogy "mit" dolgozik, sokkal inkább a "mennyiért" számít. - Ha most a baba születése után kellene 10-12 órás munkarendben dolgoznom, az itthoni teendőket csak részben, vagy egyáltalán nem tudnám elvégezni. Ez kihatna a családon belüli hangulatra is, hiszen a feleségemre még több feladat hárulna. Ugyanakkor ma Magyarországon informatikai területen csak projektmunkával lehet akkora jövedelemre szert tenni, amiből az egész család számára biztosítható az elvárt és megszokott életszínvonalhoz szükséges anyagi háttér - fűzi hozzá Zoltán.

Felesége ügyvédként tíz év alatt építette ki klientúráját, most minden nappal, amit az irodájától távol tölt, ennek elvesztését kockáztatja. Zoltán szerint érthető, ha sietne vissza, ugyanakkor a baba érkezésével már ő is másképp vélekedik erről, mint a szülés előtt. Úgy tervezik, akkor tér majd vissza fokozatosan a munkába, ha a baba már nem szopik és legalább egyéves elmúlt.

"Húsz éve még könnyebb volt az apák dolga"

A 43 éves Péternek 18 év után a második házasságából tavaly novemberben született meg második lánya. Ő annak a híve, hogy az anyuka maradjon minél tovább otthon a kicsivel, utána pedig kezdetben inkább 4-6 órában vállaljon állást. - Manapság a gyermekvállalásban az anyagiak jelentik a legnagyobb problémát, és az, hogy a nők nem tudnak részmunkaidőben elhelyezkedni, így munkát se nagyon tudnak vállalni, a férfiaknak kell többet dolgozniuk, ezért érthető, ha kevesebbet tudnak foglalkozni a gyerekkel. Az első lányom születésekor nem volt ennyire nehéz, most sok család kényszerült arra, hogy hitelt vegyen fel lakásra, vagy autóra, ezért többet is kell dolgozni, ha törleszteni akarják. Kevés a családi támogatás is, ráadásul a nőknek sokszor a férjük az egyetlen segítségük - sorolja a nehézségeket az értékesítőként dolgozó Péter, aki legjobban porszívózni szeret, de a mosogatásban is besegít.

- A nőkre is sok teher hárul, a gyereknevelés is egyfajta munka. Sok férfi nem így gondolkodik, és nem segít otthon, ezekben a családokban könnyebben felborul a családi béke - folytatja. Pedig - mint mondja - erre a kötelékre nagy szükség van, hiszen mindenben rájuk lehet a leginkább támaszkodni, és az élet is boldogabb családban.

Péter ezért a kicsivel kapcsolatos teendőkből is kiveszi a részét, fürdeti, altatja, tisztába teszi és sétálni viszi, pedig több műszakban és néha hétvégén is dolgozik. Ha a gyerekkel kapcsolatban probléma van, bármikor elengedik a munkahelyéről, de a családbarát hozzáállás elmondása szerint ezen kívül másban nem nagyon mutatkozik meg. Szerinte nem lenne szabad, hogy gondot jelentsen az, ha valakinek családja van. Lenni kellene annyi tartaléknak egy cégben, hogy pótolni tudják a hiányzó munkaerőt. Különben pedig előnyt is jelenthet egy családos munkavállaló, mivel általában lojálisabb és ritkábban vált munkahelyet - érvel Péter.

Forrás: HR Portal